

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง นายเนวิน ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า
มติของพรรคเอกภาพ มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม

นายเนวิน ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ร้อง ได้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยว่า มติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ มีลักษณะ
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคเอกภาพมีการประชุม
คณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค โดยที่ประชุมมีมติให้ผู้ร้องพ้นจาก
สมาชิกพรรคเอกภาพเพราะไม่ปฏิบัติตามมติพรรคในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม
๒๕๕๓ ในวันประชุมนั้น ผู้ร้องไม่มีโอกาสชี้แจงต่อที่ประชุม เนื่องจากไม่มีหนังสือเชิญให้เข้าประชุม
หรือเชิญให้ชี้แจงต่อคณะกรรมการบริหารพรรค มติดังกล่าวจึงขัดต่อข้อบังคับของพรรคเอกภาพ พระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และรัฐธรรมนูญ ทั้งเป็นมติที่มีชอบ
เนื่องจากขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือขัดหรือแย้งกับหลักการ
พื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๗ วรรคสาม ไม่มีผลทำให้ผู้ร้องขาดจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๘)

ตามข้อบังคับของพรรคเอกภาพได้กำหนดให้สมาชิกพรรคสิ้นสุดลงเมื่อคณะกรรมการบริหาร
พรรคมีมติให้ออกตามข้อ ๑๓ (๔) เมื่อปรากฏว่า สมาชิกกระทำความผิดตามหมวด ๓ ว่าด้วยวินัย
และจรรยาบรรณของสมาชิกพรรค โดยสมาชิกกระทำความผิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในข้อ
๑๗ หรือข้อ ๑๘ และจะต้องมีการกล่าวหาว่า มีการกระทำความผิด ซึ่งจะมีคณะกรรมการเป็น
ผู้พิจารณาสอบสวนข้อกล่าวหาดังกล่าวตามข้อ ๑๕ ก่อน หลังจากนั้น หากปรากฏว่า มีการกระทำความผิด
จึงจะถูกลงโทษ ซึ่งรวมถึงการให้พ้นจากสมาชิกภาพตามข้อ ๒๐ ด้วย สำหรับกรณีที่สมาชิกพรรคเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ด้วย ข้อบังคับพรรคเอกภาพ ข้อ ๒๐ วรรคสอง ได้มีการกำหนดเป็นพิเศษ
เพิ่มเติมว่า การพิจารณาข้อกล่าวหาต้องทำต่อหน้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น เว้นแต่ผู้นั้นจะไม่เข้าร่วม

พิจารณาเกินสามครั้ง และถ้าจะมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพต้องกระทำด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า สามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค และเป็น การลงคะแนนลับเท่านั้น แต่การประชุมของพรรคเอกภาพเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ นั้น ยังมิได้ดำเนินการลงคะแนนตามข้อบังคับของพรรค เพราะไม่มีการกล่าวหา ไม่มีการสอบสวน ไม่มีการพิจารณา ต่อหน้าผู้ร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในการประชุมมีกรรมการบริหารพรรคเข้าประชุมสิบหกคน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเข้าประชุมสามคน รวมสิบเก้าคนจากจำนวนทั้งหมดยี่สิบหกคน และมีได้มีการลงคะแนนลับ โดยผู้เข้าร่วมประชุมบางคนมิได้เห็นชอบในการให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่ง การลงมติดังกล่าวจึงไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ การมีมติให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพ จึงขัดต่อข้อบังคับ ของพรรคเอกภาพ และไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒

สำหรับการพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเหตุที่พรรคการเมืองมีมติให้พ้นจาก การเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๘) บัญญัติถึงวิธีการพ้นจากการเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ถ้าต้องพ้นจากสมาชิกของพรรคการเมือง ย่อมมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงไปด้วย ผู้ร้องเห็นว่า มติของ พรรคเอกภาพมีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสาม ขัดต่อข้อบังคับพรรคเอกภาพและพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

นอกจากนี้ ผู้ร้องไม่เคยกระทำการเป็นที่เสื่อมเสียต่อพรรคเอกภาพ ผู้ร้องมีเจตจำนงที่จะแก้ไข ปัญหาพื้นฐานของเกษตรกร เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้อย่างเหมาะสมอันเป็นพื้นฐานที่มั่นคงต่อระบบ เศรษฐกิจและสังคม จำต้องพิสูจน์ให้ประชาชนได้เห็นแนวความคิดดังกล่าวให้เป็นผลสำเร็จ เห็นว่าใน การเลือกตั้งครั้งต่อไปตั้งใจสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคชาติไทย แต่ในขณะนี้ ผู้ร้องเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพ จึงยังมิได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย คงปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสังกัดพรรคเอกภาพจนกว่าจะสิ้นสุดวาระของสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบัน หลังจากผู้ร้องยื่น คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย พรรคเอกภาพมีการประชุมอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยมีการลงมติด้วยคะแนน ๒๐ ต่อ ๒ ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพ ผู้ร้อง เห็นว่า มติดังกล่าวไม่ถูกต้องตามข้อบังคับพรรค เนื่องจากมิได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้นตามที่กำหนด ไว้ในข้อบังคับของพรรคเอกภาพ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ และข้อ ๒๐

หัวหน้าพรรคเอกภาพ โดย นายไชยยศ สะสมทรัพย์ ผู้ถูกร้อง มีหนังสือชี้แจงว่า มติพรรคดังกล่าว ยังมีได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์อย่างเป็นทางการแต่อย่างใด เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๒ วรรคสี่ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคส่งรายงาน หรือเอกสาร เกี่ยวกับการมีมติดังกล่าวไปยังประธานรัฐสภา และนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งพรรคเอกภาพยังมีได้ ดำเนินการ เพราะพรรคทราบดีว่ามติข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น

จึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย มติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของ พรรคเอกภาพ ชอบด้วยข้อบังคับของพรรคและกฎหมายแล้วหรือไม่

ตามคำร้องซึ่งผู้ร้องอ้างว่า ข้อบังคับของพรรคเอกภาพข้อ ๑๓ (๔) ที่คณะกรรมการบริหาร พรรคมีมติให้สมาชิกพรรคสิ้นสุดลงนั้น จะต้องมียกกล่าวหาว่า สมาชิกของพรรคกระทำผิดมีคณะกรรมการ สอบสวนหาข้อเท็จจริง ถ้าสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีการสอบสวนต่อหน้า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกกล่าวหา คณะกรรมการบริหารพรรคที่เข้าประชุมต้องมีคะแนนเสียงสามในสี่ ของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค การลงคะแนนต้องลงคะแนนลับ แต่การประชุมคณะกรรมการบริหารของพรรคเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ นั้น มิได้มีการสอบสวน มีกรรมการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาประชุมเพียง ๑๕ คน ของทั้งหมด ๒๖ คน ไม่ได้ลงคะแนนลับ แม้ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ จะจัดให้มีการประชุมกรรมการบริหารพรรคเอกภาพอีกครั้งหนึ่ง ก็ตาม แต่ก็มีได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อบังคับก่อนลงมติอีกเช่นกัน

ผู้ร้องเห็นว่า นอกจากไม่ดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคเอกภาพแล้ว ยังกระทำการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๒

สำหรับ นายไชยยศ สะสมทรัพย์ ได้ชี้แจงในฐานะหัวหน้าพรรคเอกภาพยอมรับว่า มติของ พรรคเอกภาพยังไม่ครบถ้วน เนื่องจากพรรคเอกภาพยังไม่ได้ส่งมติดังกล่าวไปยังประธานรัฐสภาและ นายทะเบียนพรรคการเมือง

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้พรรคเอกภาพจะได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารของพรรคเอกภาพแล้ว มติของที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารของพรรคจะชอบด้วยข้อบังคับของพรรคหรือไม่ก็ตาม เมื่อมติ ยังไม่มีผล เนื่องจากยังดำเนินการไม่ครบถ้วนในส่วนอื่นอีก จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องพิจารณาว่า มติ ของคณะกรรมการบริหารของพรรคเอกภาพถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคในกรณีอื่นอีกหรือไม่ และ มตินั้นขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐาน แห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีลักษณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม หรือไม่

ดังนั้น เมื่อมติของพรรคเอกภาพที่ให้ผู้ร้องพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคเอกภาพยังไม่สมบูรณ์ ก็ต้องถือว่า ผู้ร้องยังคงเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพอยู่เช่นเดิม นอกจากนี้ ยังได้ความตามคำร้องด้วยว่า ผู้ร้อง

ได้ยื่นใบลาออกจากการเป็นสมาชิกของพรรคเอกภาพ โดยให้มีผลนับแต่วันประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร หรือวันครบวาระสภาผู้แทนราษฎรนั้น ปรากฏว่าต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ดังนั้น การลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพของผู้ร้องจึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ด้วยเหตุผลดังได้พิจารณาแล้ว โดยที่ นายเนวิน ชิดชอบ ผู้ร้อง ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพเพราะการลาออกไปแล้ว จึงไม่มีเหตุที่ต้องวินิจฉัยคำร้องอีกต่อไป ให้ยกคำร้อง

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ